

Comença l'any en estat de gràcia: «Tot és excel·lent, la dona, la casa, el treball, els fills, el temps que fa... Tot és tan perfecte i jo m'engreixo ràpidament.» La vida personal i familiar travessa moments de pau i de felicitat. Sandre i Carmen gaudeixen d'una vida alegre sols, en companyia dels fills o dels amics. La parella assisteix a festes, exposicions, reunions, i, sobretot, als cinemes barcelonins que freqüenten gairebé diàriament. La família torna a incrementar-se amb el naixement de Jordi, i al pare li plau veure els cinc fills al voltant de la taula. Tan sols la manca de diners com a conseqüència d'unes feines precàries pertorba aquest estat. El dietari es fa ressò i se solidaritza públicament amb la situació de pobresa que viu la societat: «Em dol la pobresa que em volta.» L'aventura cinematogràfica també sembla assolir l'èxit amb *Érase una vez...*, film que dirigeix Alexandre Cirici i que es projecta a la Mostra de Venècia, on obté una menció especial. Cap a la tardor, l'incendi dels estudis, les tímides estrenes a Barcelona i a Madrid i els dubtes de Josep Benet, el gerent de l'empresa, anuncien la fi de la participació de l'equip català. No obstant això, gràcies a la pel·lícula, Cirici aconseguirà viatjar a Itàlia, un dels seus somnis més preuats. El registre d'aquestes tres setmanes ocupa íntegrament les llibretes 39, 40, 41 i 42, corresponents a l'agost i al setembre del 1950. L'experiència, però, es perllonga al llarg dels mesos següents amb dibuixos que conserva com un tresor a la memòria i que necessita abocar al diari. D'aquest extens periple italià, se'n recullen les impressions primeres, aquelles que descriuen l'emoció de les vistes aèries, de prendre el primer cafè, d'adonar-se de la veritable existència de Venècia o de la força del paisatge de la ciutat de Florència. També cal remarcar que la mirada de Cirici no es dirigeix tan sols a l'obra d'art, sinó a les coses més diverses: les màquines de cafè, les revistes que hi ha als quioscs, les vespes que circulen pels carrers, l'exquisidesa de l'Hotel Bauer, Cinecittà, la parella Ingrid Bergman-Rossellini...

.....

Divendres 6-I-50. Reis — Els nens es lleven abans que nosaltres. Marta, calaixera amb canelobres i Jesuset, necesser, raspall i calçador de pell, plumier de plexiglàs, trona nina... Cristian, canot elèctric, Bergan i coses d'excursió. Harmònica. Albert, llit plegable, balandre, soldats... — Elisabeth, cadireta balancí. Carmen, paraigua vermell i Tabú. Jo, *serviette*.

Dissabte 7-I-50 — Peus de porc a Cal Blincu. A Mataró, faig conferència al Racó, espècie d'estudi sota teulat de bigues blanques, llum encesa. Hi ha l'estàtua de Galatea i a sota la Galatea vivent Rosa Maria Rovira que és la sola que, amb els ulls brillants, segueix amb atenció les coses que els dic. Hi ha un moviment de gent quan afirmo «els sentiments són coses exclusivament del cos» i quan dic que cal alegrar-se de la invasió dels bàrbars. Dic que el bàrbar el tenim al costat i són tots els que no tenen ni argent ni cultura. Diuen que acabaran com el burgès. Dic que sí, ho crec, però la llei és aquesta com cal morir i un fill continua la vida però morirà també. Carmen i Núria dormen. En Fité gras, tinent d'alcalde, se'n riu des de la presidència. De retorn, sota la lluna i sobre el mar brillant, bevem xampany dintre el cotxe i tirem les ampolles per la finestra. Dues dames adormides i nosaltres discutim d'electrònica.

Dimarts 10-I-50 — Vaig a cercar Miró i Pierre Matisse⁹⁴ a l'Orient a les 13.30. Ve Pilar, la riallera i grasseta muller d'en Miró, en Paricio i la dona d'en Matisse, Patricia, que vana d'ésser una de les escasses newyorkines de N. Y. Cara escanyolideta, ulls blaus, rossa i capell de plometes blau clar, *tailleur* negre, molta línia. Lacònica i gairebé taciturna amb espaiades ironies curtes. Dinem a l'Abeurador del Poble-sec. Gran paella. Aclariments sobre la guerra passada i la situació del país, examen dels factors del decalatge de l'art modern ací. Anàlisi estilística de la paella com a barroc *poussé*. Després cafè al carrer de Sant Pau. Miró em diu la seva dèria de fer cine. Li plauen, com a mi, les atraccions de l'Apolo. Al cafè (Pierre no en pren), tots dobles. Pilar es pren els sucres de tots, menys els meus, que prenc sucats al cafè abans del cafè. Marxen amb l'avió de les 6.

Divendres 13-I-50 — Nit, amb C., *Els Blandings ja tenen casa*, de Cary Grant i Myrna Loy, i al darrere, *Les dues edats*, de Spencer Tracy i Lana Turner. Llarga discussió amb C. que diu que la noia s'enamora del jove i per això deixa el vell. Jo dic que no, que estima el vell però sent l'atracció de la vida diferent. C. diu que hi veig el cas meu amb N. P. Ens adormim en pugna. El matí, pugna reviscuda que acaba com totes les pugnes.

⁹⁴ Fill petit del pintor Henri Matisse, marxant d'art i propietari de la galeria Pierre Matisse de Nova York, on exposaren tots els grans pintors de l'art modern, entre els quals, Joan Miró. Patricia fou la seva segona esposa.

Dilluns 16-I-50 — Matí, escric a casa. Tarda, Estela. Paquita em diu que el dissabte de Glòria Disney estrenarà *La Ventafocs* ací!⁹⁵ Pànic. Benet, aclaparat. A la ràdio se n'estranyen perquè els films de Disney llargs ja no venien. És per aixafar-nos.

Dimecres 18-I-50 — Projectió del film nostre al Partenón per a la gent de la casa. Optimisme.

Dimarts 24-I-50 — Conversa, a Estela, amb Picas i després amb Paquita i Jaume Ferrater sobre la necessitat dels períodes de tristesa. Paquita diu, quan jo assenyalo el fet de la dificultat d'estar trist quan cal parlar íntimament amb alguna persona, que ella quan s'acosta a casa seva es creu qualsevol història fantàstica per refugiar-s'hi i així arribar a casa com si no passés res. Evidentment és trist enganyar-se un mateix així, però sinó hom és obligat o bé a amagar-se als estimats amb històries tristes (de vegades incomprendibles i inexplicables) o bé a mentir o dissimular.

Dijous 26-I-50 — Després de sopar em quedo a treballar. Estic tot sol. Tinc massa calor, apago l'estufa. No m'havia quedat cap nit encara, en aquesta casa. Ara tinc una estranya malenconia que es complau en la soledat. A través de les parets, bressoleig de *slows* i parloteig mig fos. Fins que s'ha arribat a aquesta malenconia de casa vella, una casa no és més que un pis per llogar, ara és ja viu. Cruix la xicranda i el rellotge fa tic-tac. La música em prem el cor. L'olor de la mimosa i les nades ara es desperta. No penso res, no estic per a res. Tot és excel·lent, la dona, la casa, el treball, els fills, el temps que fa... Tot és tan perfecte i jo m'engreixo ràpidament... Ella és tan amable des dels tres dies que fa que m'he tret la barba perquè ella ho volia tot i la superioritat estètica del rostre barbat, tot és tan bell que em sento tristíssim de no res. A la llum del llum baix fa bonic els mobles, els rams i el mirall de Venècia i el llum lilós de Murano... Voldria plorar si sabés de què. Déu meu! Us estimo per sobre de tota cosa! Carmen, tu m'has donat la felicitat. No voldria viure més d'altra manera que ara. No em sobra res. Ens falten alguns diners, però vivim en bella casa, mengem bé i ens divertim, tinc molts amics i sóc conegut de la gent, faig llibres i cine i pinto i ballet, la muller m'estima i se m'ha tornat divertida com jo volia, ens avenim molt, ens riem de les peripècies, tenim uns fills que m'agrada veure al volt de la taula. Avui sopar amb ells m'ha ajudat, i la β és molt dolça, com l'Albert. Suposo que estic en gràcia de Déu. Em sento amb salut i saciat de tots cinc sentits i els altres. És trist que tot això s'hagi de fer malbé algun dia. Si moro, sies pietosa per mi, Carmen, i pensa que t'estimo més

⁹⁵ Els mateixos dies es presenta *La Cenicienta*, una adaptació de Perrault dirigida per Alexandre Cirici. Al febrer, es resol la batalla legal mitjançant una nota de premsa d'Estela Films, on comunica el canvi de títol (*Érase una vez...*) «*debido a la oposición formulada por Walt Disney Ibérica, S. L.*».

que tota cosa del món. Esborra del teu pensament tot record de les coses de quan jo no era jo. Si morissis tu, Carmen meva, et pregaria perquè preguessis per nosaltres, veneraria la teva imatge i em doldria sempre més de no haver-te fet sempre del tot feliç. Perdona'm, mico.

Divendres 27-I-50 — Després de quedar-me a treballar fins a les 3 del matí, he inaugurat, des d'ahir, el retorn a la dutxa freda del matí. Li dic a la C. que em cal una mica d'ascetisme, perquè m'engreixava i em tornava panxacontenta. Pinet diu: «Rafael Benet és vell⁹⁶ i després d'una vida de treballar no ha assolit el que tens tu: quatre fills i una casa bonica.» El cafè que la C. m'ha donat aquest matí m'ha reconfortat. Es resa millor amb la dutxa freda. Tot lleuger.

Dilluns 30-I-50 — Vicens em diu que faci la tesi doctoral. Faré Rembrandt sota Carles V.

Dimecres 1-II-50 — La medalla del naixement. El primer marit. C. diu que mai no seré per a ella allò que era abans. Era com la medalla del naixement, que quan va perdre-la n'hi volien fer una d'igual. Ella no va voler: no seria la mateixa. Ara té la sensació de tenir un segon marit, més divertit i barra que el primer. Es posa malencònica pensant en aquell noi tonto i tímid. M'estima molt i és molt feliç amb mi però plora pensant en aquell Sandre que ja no tindrà mai més. La nit, vol que la deixi plorar, al llit. Miro de consolar-la.

Dimecres 15-II-50 — Ara que, sota la pluja, això sembla París, penso en l'emoció que desperta la particularitat dels llocs ungits, on la gent ha fet la cultura en segles. És, com la santedat, la impressió d'una presència invisible. Santedat = presència invisible.

Dissabte 18-II-50 — Tarda amb Picas i Oriol a llogar capa. A ca l'Adell no tenen res. A ca la Paquita llogo capa blau clar. Nit, vénen a casa Oriol, Picas, Paquita, Jaume Ferrater. Faig condecoracions, el meu barret i braçalet i corona per a Carmen amb cartolina i paper daurat. Anem a can Benet. Oriol de Napoleó, Paquita d'Eugenia de Montijo, Jaume F. de Lesseps, Picas de Marhaja, Carmen d'egípcia, jo de canal de Suez, M. Aurèlia Capmany d'Isabel II — molt bona —, Piferrer de pirata, Hortènsia Coromines de princesa captiva, Anita Cot de noia existencialista i en Nanot de *bohème*. Xarades a can Benet. La darrera «entre tontos corre el joc». Ens n'anem tot el nostre equip i deixem bibliotecàries, Piferrer, Nanot, etc. Boira espessíssima. A Muntaner passa un sonor tramvia invisible. Anem Jaume F. i jo a cercar les ampolles a casa. Després dos taxis a can Pinet. Casa Pinet. Boira espessa encara. A dalt llum de focus potents i atmosfera densa. Música d'acordió

⁹⁶ El pintor Rafael Benet i Vancells tenia, llavors, 61 anys.

que ballo amb Carmen. En un principi, meravellament de l'atmosfera lluminosa molt René Clair i bastant Cocteau, i malfiança del que va de doctor que vol operar les dames. Vénen a cercar la muller per ballar. Surto al terradet. De retorn a dintre, ambient líric. No sé si una mica l'alcohol, esperit alat, *insouciance*, sobretot el plaer de llibertat com si tot allò que fos un caprici de la ment fos assolible. Després m'han dit que vaig agafar la japonesa pels cabells i vaig besar-la. Desagradablement, l'imbècil jovenet del bigotet se n'ha endut la corona daurada no sense haver abandonat a *leur destin ses doigts tremblants*. *Ce qui me soulève*. Alba lila a través de la boira sobre els arbres del jardí. Ballo amb la Carmen i la beso. Blava, bruna i bonica, la malaquita al volt dels ulls. Asseguts a terra, arran del vidre meravellosament penjat sobre la boira. A les 8.30, a dormir. Llum entre les persianes.

Dimecres 22-II-50 — Pinto el fresc a l'església del Poblenou. El dia 18, van venir Ferrater i Pinet. Pinet té molta por. Conversa després, asseguts a la teulada.

Dijous 2-III-50 — Vespre sessió Cercle Lumière. Xicota,⁹⁷ coses interessants sobre la vida dels cines, ara. Quan fan films no aptes per a menors, inspecció. Han de fer entornar famílies, que criden. En canvi, Auxilio Social demana entrades per a nens. 12 són reservades (4 per a la policia, 4 per al governador, 4 per al capità general). Però el governador utilitza tota mena de vales fets d'ell. Si no entren, multa. Al cine Galeries Condal (de Miguel Estrada) perquè les 4 places eren plenes i no deixen passar els nens del Baeza:⁹⁸ 5.000 a l'Estrada i 1.000 al porter. A Madrid ho saben i el ministre protesta. Multa per a dos invitats del governador que s'han posat butaques del despatx. Castanyer, empresari de l'Alexandra, Atlanta, Avenida i Gloria, ho era de l'Astoria sense pagar mai lloguer. Fins el Suprem li dóna raó. Es presenta com a copropietari i diu que l'amo va a beneficis i no n'hi ha. No paga ni el sereno. No paga cap impost. A l'últim ha fet fallida. Es refugia en cel·la de Montserrat. Deu 8 o 9 milions. Films a fer: *El camí del cel*, *Èxtasi*, *Tobacco road*, *Hombres y ratones*, *El dictador*, *Pigmalió*, *La belle et la bête*, *L'òpera de quatre sous*, *Variété*.

Dilluns 6-III-50 — Romaní. Vaig a la plaça Rovira. Cases de pobres. Veig el que mengen: peix passat, cigrons, ou ferrat. Veig les cases que tenen. No tinc diners jo tampoc i vocifero sobre els explotadors i els explotats. La minyona se'n riu i diu que no ho ha pas fet en F.,⁹⁹ que sempre n'hi haurà, de rics i pobres. Dic que no, que els *haigues*

⁹⁷ Francesc Xicota i Cabré, empresari cinematogràfic que gestionà les sales Capitol, Maryland, Spring, Galvany, Excelsior, Condal, Roxy, Iris i Rondes, entre d'altres.

⁹⁸ Eduardo Baeza va ser governador civil de Barcelona del 1947 al 1951.

⁹⁹ El general Franco.

se'ls compren amb el treball nostre. Som els pobres els que paguem els rics! A Estela continuo el miting, que es calma quan la Paquita em dona diners.

Dimarts 21-III-50 — Els dies passats, les fotos de *La belle et la bête* m'han impressionat. M'han dut a una atmosfera on m'he preocupat dels miralls, vells amics, a l'*Orphée*, el Cocteau que no he vist encara. A Jaume Ferrater li faig recordar els vells contes de Bontempelli oblidats. Aquell punt de coincidència entre el món per transparència i el món per reflex a fora del restant, on el reflex besa el clatell transparent d'ella. El darrer record de l'amada en el mirall deformat de la fira. Tarda, Estela, figurins. Ve a cercar-me Carmen. Cinema Vergara, *The Blue Lagoon* («L'illa perduda»), amb Jean Simmons. Color bo encara que no tingui *raccord*. Cases de mar que podrien ésser a Cadaqués o Roses. Bon guió. Amb C. sempre hem tingut predilecció per les illes desertes. No tornàriem a la civilització, diem. Potser si hi fóssim, la trobaríem a faltar. Un temps, però, seria el *bonheur parfait*.

Dimecres 22-III-50 — Tarda, preparo noticiari tendenciós per a *Cobalto*. Estela. Preparo conferència. 10.30, Foro Barcelona, presento dos films. Entusiàstic a favor dels pobres i de l'esperit davant els plutòcrates. En sortir, parlo amb Soto, Mercadé, Gomis, Prats, Maite, Bonnín, Odette petita, Ferrater, Cuixart, Tàpies, Ponç, Arnau Puig, els dos Marinel·lo, en Casadevall, etc. Fem un grup per anar a casa en Robert a cercar la muller d'en Jaume Sans. En tres cotxes ens encabim: Sans, Illescas, Maragall i la dona, Eudald Serra i la seva japonesa muller, en Planas i la Montserrat Combalia. Espècie d'assalt. Ens quedem a casa en Robert (sobre el Finisterre), on ens donen xampany en belles copes d'argent. Posen jazz alternant amb la sonata a Kreutzer. Robert balla successivament amb totes les dames. Discutim sobre «època de començ o època de final». Eudald Serra i la muller expliquen coses del Japó.

Dissabte 25-III-50 — Cada dia tot és nou. Ahir, la nit, com mai la idea que l'amor és recíproca fluència. Que ella em pertany i jo li pertanyo en acord perfecte. Amb Paquita, en sortir, parlem de tot. Li dic com sóc tan feliç d'estar casat amb la dona de qui estic enamorat. Els altres ni poden sospitar-ho. Ella diu que li cal admirar. Dic que no. No per cap qualitat. És pel pensar avenir-se, estar bé junts i malament separats, estar sense dir res.

Dimarts 28-III-50 — Nit, cafè a la barra d'Or amb C. Taxi a la Capsa, representació de *La ciudad amada*, interpretada per Adolf Marsillach, Lali Soldevila i M. Pura Belderrain, i escrita per Condemines. El noi Carandell ho presenta.¹⁰⁰ Hi ha Maria

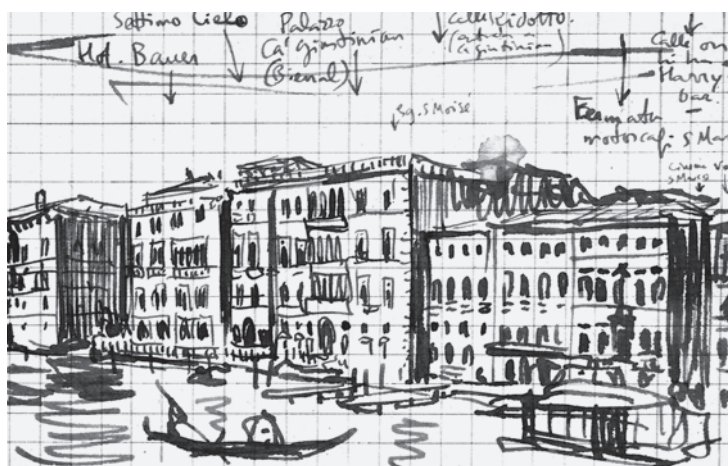
¹⁰⁰ L'obra del jesuïta Ramon M. Condemines era un muntatge del grup Mediterráneo, dirigit per Lluís Carandell, Mario Lacruz i José Agustín Goytisolo.

Macià; Carles Riba, expectant; Alavedra, que sembla l'amo; Jaume Mercadé, que lamenta que no anéssim a menjar calçots a Valls; una noia Alabert que fa teatre amateur al TEU. Esnobisme i pedanteria. Parlar en escena de coses existencials és bastant insuportable. Les mones fan bonic, tant l'alegre Artemisa, que és la Bartolí, com la tètrica Victòria, ben il·luminades de costat. Decorats postdalinians. Arbre del bé i del mal fet de fideus. La gent no gosa criticar-ho per no semblar tontos. Comèdia a platea!

Diumenge 9-IV-50. Pasqua — Matí a Estela amb l'Albert. En dir adéu a Paquita li dic *bona mona*. Fa cara trista. Ha treballat cada dia de festa i fa cara de no tenir mona. Vaig a comprar-n'hi una i l'hi deixo sobre la taula. Estic content. Nit, amb els Delfins al Tívoli. *El tercer home*. Film dirigit per Carol Reed, novel·la de Graham Greene. Orson Welles, espècie de Peter Lorrie, Alida Valli (a qui tinc afecte des de *La vida torna a començar*), excel·lent per papers dramàtics quiets, dolor profund i serè. La cítara obsessionant d'Anton Karas, el vienès. Decorats de Vincent Korda. Clima meravellós de ciutat mig derruïda i deserta. Ningú no és del tot bo ni del tot dolent. El bé fa fer el mal i el mal el bé. La mateixa veu de cítara es posa diferent segons l'estat d'ànim.

Dimecres 12-IV-50 — Sofrim més pel que passarà a l'esperit que a la carn, però a l'hora de la veritat el més insuportable sofriment és el de la carn. Tenir mal de queixal és simplement detestable. La dolor de l'esperit té una bellesa, gran, i per tant una gran font de delectança. He vist Maurici després de perdre l'infant. S'hauria conformat amb vint anys de mal de queixal perquè no se li hagués mort. Però el cert és que hauria sofert molt més amb el mal de queixal. Ara, té la bellesa del sofriment. Després tindrà l'oblit. La Maria ha oblidat en Josep Cabanyes. Tots els mals s'obliden. La pèrdua d'allò que és més imprescindible a l'esperit, per terrible que sigui, és seguida pel seu oblit. L'home que té un càncer no se n'oblida mai. Resum: l'esperit sofreix per endavant, es delecta en el mal i no sofreix després. El cos no sofreix per endavant. No pot resistir el mal. Després, oblida també, si no queden cicatrius per quan canvia el temps.

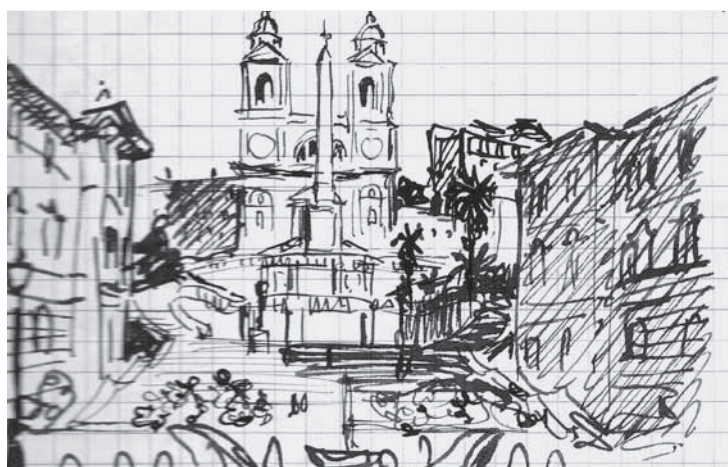
Diumenge 23-IV-50 — No vaig a Santes Creus amb els cavallers i tampoc al Comtat de Sant Jordi. Em quedo perquè Cristian està malalt i perquè tinc feina. Matí amb C., Marta i Albert, taxi a Sant Jordi (estreno vestit). A Marta li agrada veure coses. Es gira a mirar la Generalitat, la catedral, etc. Estic content que li agradi. Comprem roses per a Carmen, tulipes de reflexos negres i blaus per a la Marta, flors de pèsol per a l'Albert. Missa a Santa Anna. Trobem Oriol Folch, que em fa companyia a la parada de l'autobús. Taxi a casa. Tarda, Cristian té la diftèria. Cal 40.000 unitats de sèrum fisiològic (323 ptes.). Tarda i nit acabo les làmines per a Teide. Vaig a dormir a les 2.30.

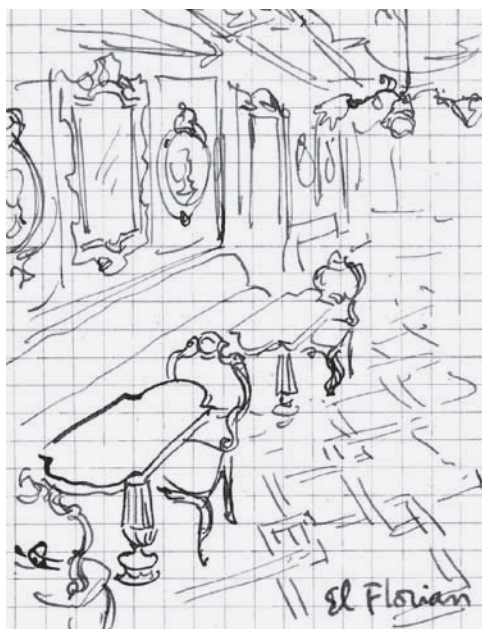
— Palaus venecians des
del Gran Canal

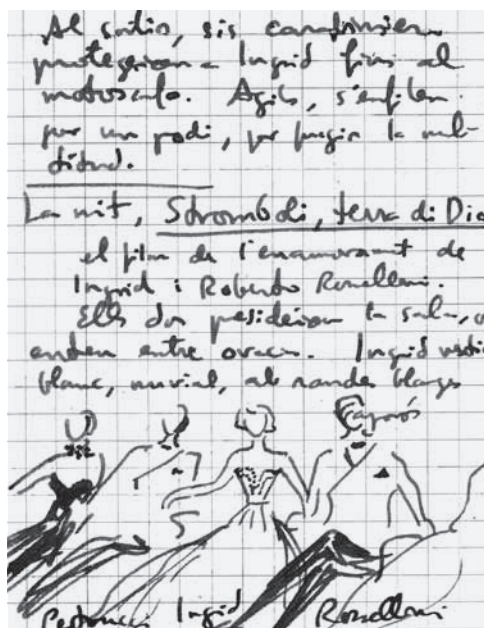
— Església de San Zorzi,
Venècia

— La Trinità dei Monti

— Cafè Florian, Venècia

— Ingrid Bergman i Roberto Rossellini
a la presentació de Stromboli, terra di Dio

— Rio delle Erbe

— Carmen